

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI



ONA TILI VA ADABIYOT

FAN DASTURI

| | | |
|--------------------|-----------|---|
| Bilim sohasi: | 100000 – | Gumanitar |
| Ta'lim sohasi: | 110000 – | Pedagogika |
| Ta'lim yo`nalishi: | 5111700 – | Boshlang`ich ta'lim va sport- tarbiyaviy ish |

Toshkent - 2018

Oliy va oʻrta maxsus taʼlim vazirligining 2018-yil “__” _____dagi “__”-sonli buyrugʻining __-ilovasi bilan fan dasturlari roʻyxati tasdiqlangan

Fan dasturi Oliy va oʻrta maxsus, kasb-hunar taʼlimi yoʻnalishlari boʻyicha Oʻquv-uslubiy birlashmalari faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2018-yil «__» _____dagi __-sonli bayonnomasi bilan maʼqullangan.

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universitetida ishlab chiqildi va turdosh oliy taʼlim muassasalari bilan kelishildi.

Tuzuvchilar:

| | |
|-----------------|--|
| M.A. Hamrayev | Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti “Boshlangʻich taʼlim metodikasi” kafedrasida dotsenti, filologiya fanlari nomzodi |
| D.Shodmonqulova | Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti professori, filologiya fanlari nomzodi |
| Pardayev B.Oʻ. | Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti “Boshlangʻich taʼlim metodikasi” kafedrasida katta oʻqituvchisi |

Taqrizchilar:

| | |
|---------------|---|
| R.Safarova | Pedagogika fanlari doktori, professor |
| R.Jumaniyozov | GulDU “Boshlangʻich taʼlim uslubiyati” kafedrasida dotsenti, filologiya fanlari nomzodi |

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti oʻquv-uslubiy kengashida koʻrib chiqilgan va tavsiya qilingan (2018-yil «__» _____dagi __-sonli majlis bayonnomasi).

I.O`quv fani o`qitilishi bo`yicha uslubiy ko`rsatmalar

Mazkur fan dasturi umumiy tilshunoslik fani haqida qisqacha ma'lumot, o'zbek tili leksikologiyasi, frazeologiyasi, leksikografiyasi, hozirgi o'zbek adabiy tilining lug'at tarkibi, fonetik tizimi, grafikasi, orfografiyasi, orfoepiyasi, grammatik qurilishi, morfologiyasi, sintaksisi, punktuatsiyasi, o'zbek tili uslublari, bolalar adbiyoti va bolalar folklori, maktabgacha, maktab va katta yoshdagi bolalar kitobxonligining o'ziga xos xususiyatlari, o'zbek va jahon bolalar adabiyoti haqidagi ma'lumotlarni qamrab olgan.

II.O`quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanning asosiy maqsadi - bo'lajak o'qituvchilariga ona tilining fonetik xususiyatlari, talaffuz me'yorlari, lug'at (leksik) boyligi, imlo qoidalari va grammatik qurilishi yuzasidan nazariy bilim berish, bolalar adabiyoti va bolalar folklori, o'zbek va jahon bolalar adabiyoti haqida ma'lumot berish, talabalarning og'zaki va yozma nutqini o'stirish va savodxonligini oshirish, takomillashtirish yuzasidan amaliy malaka hosil qilishdir.

Fanning vazifasi – ona tilining barcha bo'limlari yuzasidan talabalarga nazariy bilimlar berish va amaliyotda qo'llashga o'rgatish, ona tilining davlat tili maqomini olishi hamda "Ta'lim to'g'risida"gi qonun materiallariga tayanish bilan bog'liq bo'lgan o'zgartishlarni yetkazish, o'zbek va jahon bolalar adabiyotining rivojlanish davrlarini tahlil qilish, jahon va o'zbek bolalar adabiyoti namoyandalarining ijodini o'rganish, o'zbek va jahon bolalar folklori namunalarini o'rganish, maktabgacha, maktab va kata maktab yoshidagi bolalar kitobxonligining o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish.

Ona tili va adabiyoti fanini o'zlashtirish jarayonida

Bakalavr:

- ona tili va uning jamiyatda tutgan o'rni;
- ona tilining o'rganilish darajasi;
- tilshunoslik fanining boshqa fanlar tizimidagi o'rni;
- tilning paydo bo'lishi haqidagi nazariyalar;
- tillarning taraqqiyoti;
- dunyo tillarining geneologik va morfologik tasnifi;
- tilshunoslikning sohaları: etimologiya, pragmatika, lingvopoetika, semasiologiya, matn lingvistikasi;
- fonetika va fonologiya;
- ona tilining unli va undosh tovushlar tizimi va ularning tasniflanishi;
- nutqning fonetik bo'linishi;
- urg'u va uning turlari;
- fonetik hodisalar;
- ona tili yozuvi tarixi va taraqqiyoti;
- imlo qoidalari;
- talaffuz me'yorlari;
- so'z ma'nolari va ularning o'zgarishi;
- so'zlarning shakl va ma'no munosabatlariga ko'ra turlari;
- ona tili lug'at tarkibining ma'no jihatdan tavsiflanishi;
- lug'at tarkibidagi so'zlarning kelib chiqishi jihatidan tavsiflanishi;
- lug'at tarkibining ijtimoiy guruhlar tomonidan qo'llanishi jihatidan tavsiflanishi;
- lug'at tarkibining faolligi yoki nafaolligi jihatidan tavsiflanishi;
- lug'at tarkibining hissiy-ta'siriy bo'yodqorligi jihatidan tavsiflanishi;
- lug'at tarkibidagi ajralmas birikmalar – frazeologik birikmalarni ma'no va tarkib jihatidan tavsiflanishi;
- leksikografiya, lug'atlar va ularning turlari;
- morfemika, morfema va uning turlari;
- so'z yasash usullari;
- so'zlarning tuzilish jihatidan turlari;
- so'zlarni turkumlarga ajratish tamoyillari;
- grammatik ma'no va grammatik shakl, ularning ifodalanish vositalari hamda usullari;
- grammatik ma'noning lisoniy va pragmatik omillar vositasida ifodalanishi;
- grammatik kategoriya va uni hosil qilish vositalari;
- otning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari
- atoqli otlarning turlari;

- turdosh otlarning turlari;
- otlardagi son kategoriyasi;
- otlarning aloqa-munosabat kategoriyalari;
- otlarning nokategorial shakllari;
- otlarning yasalishi;
- otlarning tuzilish jihatdan turlari;
- sifatning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari;
- sifatlarning ma'no jihatdan turlari;
- sifatlardagi daraja kategoriyasi;
- sifatlarning modal shakllari;
- sifatlarning yasalishi;
- sifatlarning tuzilish jihatdan turlari;
- sonning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari;
- sonlarning ma'no jihatdan turlari;
- sonlarning hisob so'zlari bilan qo'llanishi;
- sonlarning ishlatilish jihatdan turlari;
- sonlarning tuzilish jihatdan turlari;
- olmoshning ta'rifi va grammatik xususiyatlari;
- olmoshlarning ma'no jihatdan turlari;
- olmoshlarning ishlatilish jihatiga ko'ra turlari;
- olmoshlarning tuzilish jihatdan turlari;
- fe'lning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari;
- fe'llarning ma'no turlari;
- bo'lishli va bo'lishsiz fe'llar;
- o'timli va o'timsiz fe'llar;
- fe'llarning nisbat kategoriyasi;
- fe'llarning mayl kategoriyasi;
- fe'llarning zamon kategoriyasi;
- fe'llarning shaxs-son kategoriyasi;
- fe'llarning nokategorial shakllari;
- fe'llarning vazifa shakllari: ravishdosh, sifatdosh va harakat nomi;
- fe'llarning yasalishi;
- fe'llarning tuzilish jihatdan turlari;
- ravishning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari;
- ravishlarning ma'no turlari;
- ravishlarning yasalishi;
- ravishlarning tuzilish jihatdan turlari;
- yordamchi so'z turkumlarining ta'rifi, turlari va grammatik xususiyatlari;
- alohida olingan so'z turkumlarining ta'rifi, turlari va leksik-grammatik xususiyatlari;
- sintaksis va uning predmeti;
- sintaktik aloqa va sintaktik munosabatlar;
- so'z birikmasi sintaksisi;
- gap sintaksisi;
- gaplarning ifoda maqsadiga ko'ra turlari;
- gaplarning his-hayajon ifodalashiga ko'ra turlari;
- gaplarning tasdiq-inkor ifodalashiga ko'ra turlari;
- gaplarning tuzilish jihatdan turlari;
- sodda gaplarning turlari;
- murakkablashgan sodda gaplar;
- qo'shma gaplarning turlari;
- matn sintaksisi;
- ona tili ishorat qoidalari;
- nutq uslublari va uslubiyat turlari;
- bolalar adabiyoti fanining predmeti va vazifalari;
- jahon bolalar adabiyotining tavsifi;
- folklorning o'ziga xos xususiyatlari;
- bolalar adabiyotining o'ziga xos xususiyatlari

- bolalar adabiyoti namoyandalarning hayoti va ijodi **haqida bilimga ega bo'lish kerak.**
- ona tilining strukturasi va sistemasini farqlay olish;
 - ona tili fonetik tizimi va grafikasini ta'riflay olish;
 - ona tili lug'at tarkibini tahlil qila olish;
 - ona tili frazeologiyasi va leksikografiyasiga ta'rif bera olish;
 - ona tili morfemik tizimini tahlil qilish;
 - ona tili so'z yasash tizimini tahlil qilish;
 - ona tili so'z turkumlari tizimini tahlil qilish;
 - ona tili sintaktik qurilishini farqlay olish;
 - ona tili talaffuz, imlo va ishorat qoidalarini bayon qilish;
 - bolalar adabiyoti fanining maqsad va vazifalarini farqlay olish;
 - maktabgacha, maktab, o'rta va katta yoshdagi bolalar kitobxonligining o'ziga xos xususiyatlarini farqlay olish;
 - bolalar folklori haqida hikoya qilish;
 - o'zbek va jahon bolalar adabiyoti durdonalari haqida hikoya qilish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;**
 - ona tilining jamiyatdagi rolini tushuntira bilish;
 - ona tilining o'rganilish darajasini bayon qila olish;
 - tilning ijtimoiy mohiyatini tushuntira bilish;
 - tilning paydo bo'lishi haqidagi nazariyalarni bayon qila bilish;
 - ona tilining tovush tizimini tahlil qila olish;
 - ona tili imlo va ishorat qoidalarini bayon qila bilish;
 - ona tili lug'at boyligining o'ziga xos tomonlarini bayon qila olish;
 - ona tili frazeologiyasi va leksikografiyasi haqida ma'lumot bera olish;
 - ona tili morfem va so'z yasash tizimi haqida ma'lumot bera olish;
 - ona tili grammatik qurilishini tahlil qila bilish;
 - bolalar adabiyoti fanining maqsad hamda vazifalarini bayon qila olish;
 - turli yoshdagi bolalar kitobxonligi haqida ma'lumot bera olish;
 - bolalar folklori namunalari haqida ma'lumot bera olish;
 - jahon va o'zbek bolalar adabiyoti namunalarning o'ziga xos tomonlarini tushuntira bilish **malakalariga ega bo'lishi kerak.**

III. ASOSIY NAZARIY QISM

(Ma'ruza mashg'ulotlari).

1-modul. Kirish.

Umumiy tilshunoslikdan ma'lumot

- 1-mazu Til ijtimoiy, doim o'zgarib, rivojlanib turuvchi hodisadir. O'zbek tili - O'zbekiston Respublikasining Davlat tili ekanligi. Hozirgi o'zbek adabiy tilining tuzilish uzvlari (elementlari): tovushlar tizimi, leksikasi (yoki lug'at tarkibi), grammatik qurilishi. Milliy va adabiy til. O'zbek adabiy tili va uning tayanch dialekti (lahjasi). Adabiy tilning o'g'zaki va yozma shakllari.
- 2-mazu Tilning paydo bo'lishi, tillarning taraqqiyoti, tillarning tasnifi.

2- modul. Fonetika

- 1-mazu Fonetika haqida umumiy ma'lumot, uning nutq tovushlarini o'rganadigan soha ekanligi. Hozirgi zamon ona tilining fonetik va fonologik tizimi (sistemi) haqida ma'lumot. Ona tilining fonetik vositalari: nutq tovushlari, urg'u, ohang (intonatsiya). Fonema, uning so'z ma'nosini farqlashdagi roli. Hozirgi ona tilining fonemalari. Nutq a'zolari va ularning vazifasi. Nutq apparati. Artikulyatsiya. Artikulyatsiya o'rni va artikulyatsiya usuli. Fonetik akustika, tovush balandligi, kuchi, tembi, tempi va cho'ziqligi.
- 2-mazu Ona tilining vokalizmi va konsonantizmi. Unli tovushlar, tilning gorizontal, vertikal harakatiga ko'ra hamda lablarning ishtirokiga ko'ra unli tovushlar tasnifi. Undosh tovushlar, ularning artikulyatsiya (hosil bo'lish) o'rniga, usuliga hamda ovoz va shovqinning ishtirokiga ko'ra tasnifi.

- 3-mazu Nutqning asosiy fonetik birliklari: fraza (jumla), takt (sintagma), fonetik soʻz, boʻgʻin, tovush. Urgʻu va uning turlari: soʻz urgʻusi (leksik urgʻu), gap urgʻusi (mantiqiy urgʻu); bogʻliq va erkin urgʻu. Urgʻu olmaydigan birliklar. Urgʻuning soʻz maʼnosini farqlashdagi roli.
- 4-mazu Nutq jarayonida tovushlarning oʻzgarish xususiyatlari: kombinator oʻzgarishlar (assimilyatsiya, dissimilyatsiya, metateza), pozitsion oʻzgarishlar.
- 3- modul. Orfoepiya.**
- 1-mazu Orfoepiya haqida umumiy maʼlumot. Hozirgi ona adabiy tilining orfoepik meʼyorlari, unlilar orfoepiyasi, ayrim undoshlar orfoepiyasi, ayrim grammatik shakllar orfoepiyasi. Ayrim orfoepik meʼyorlarning imlo qoidalariga (orfografik meʼyorlarga) mos kelmaslik hollari.
- 4- modul. Grafika va orfografiya.**
- 1-mazu Ona tili grafikasi (yozuv tizimi) haqida maʼlumot. Harf tilning asosiy grafik vositasi ekanligi. Tovush va harf. Alifbo (alfavit).
- 2-mazu Ona tili imlosi va uning asosiy tamoyil(prinsip)lari; morfologik, fonetik, anʼanaviy-etimologik, differensiyalash, grafik tamoyillar. Morfologik tamoyilning asosiy va yetakchi tamoyil ekanligi.
- 3-mazu Ona tili imlosining asosiy qoidalari: ayrim harflar, oʻzak-negiz va qoʻshimchalar, qoʻshma soʻzlar imlosi; boʻgʻin koʻchirish, bosh harflarning yozilish qoidalari.
- 5- modul. Leksikologiya.**
- 1-mazu Leksika (lugʻat tarkibi) va leksikologiya haqida umumii maʼlumot. Leksema va soʻz, ularning oʻzaro farqlari. Soʻzning leksik va grammatik maʼnosi. Semema, sema. Bir maʼnoli va koʻp maʼnoli soʻzlar. Soʻzning oʻz va koʻchma maʼnosi. Maʼno koʻchirishning asosiy turlari; metafora, metonimiya, sinekdoxa, funksiyadoshlik (maʼnoning vazifaga koʻra koʻchishi; maʼnoning torayishi va kengayishi).
- 2-mazu Ona tilida soʻzlarning shakl va maʼno munosabatlariga koʻra turlari haqida maʼlumot. Omonimlar, ularning koʻp maʼnoli soʻzlardan (polisemantizmlardan) farqi. Sinonimlar (maʼnodosh soʻzlar) va sinonimiya qatori. Antonimlar. Paronimlar. Omonim, sinonim, antonim va paronimlarning asosiy turlari va nutqda qoʻllanish xususiyatlari.
- 3-mazu Tarixiy shakllanish jihatdan hozirgi ona tili leksikasi: Hozirgi ona tili leksikasining ijtimoiy-dialektal tarkibi: umumxalq leksikasi; dialektal leksika-dialektizmlar; kasb-hunar leksikasi; termin va terminologik leksikasi (atamalar leksikasi); jargon va argolar.
- 4-mazu Ona tilining nafaol leksikasi, neologizmlar (yangi paydo boʻlgan soʻzlar). Hissiy-taʼsiriy jihatdan ona tili leksikasi; umumisteʼmoldagi hissiy-taʼsiriy boʻyoqsiz va boʻyoqdor soʻzlar.
- 6- modul. Frazologiya.**
- 1-mazu Frazologiya haqida maʼlumot. Frazema til va nutq birligi sifatida. Frazemalarning maʼno xususiyatlariga koʻra asosiy belgilari va turlari.
- 7- modul. Leksikografiya.**
- 2-mazu Leksikografiya haqida umumiy maʼlumot. Lugʻatlar va ularning tiplari: ensiklopedik (qomusiy) va lingvistik (yoki filologik) lu gʻatlar. Bir tilli va koʻp tilli lingvistik lu gʻatlar. Bir tilli lingvistik lu gʻatlarining tiplari.
- 8- modul. Morfemika.**
- 3-mazu Morfemika va morfema haqida umumiy maʼlumot. Morfema va uning turlari: oʻzak morfema va affiksial (qoʻshimcha) morfema. Affiksial morfemalarning turlari: soʻz yasovchi, lugʻaviy shakl yasovchi, sintaktik shakl yasovchi affikslar. Affiksial morfemalariing tuzilishiga koʻra turlari: sodda affikslar va murakkab affikslar.
- 9- modul. Soʻz yasalishi (derivatsiya).**
- 1-mazu Tub va yasama soʻzlar. Soʻz yasalishi (derivatsiya) haqida maʼlumot. Ona tilida soʻz yasash usullari: affiksatsiya, kompozitsiya, semantik, fonetik, abbreviatsiya. Affiksatsiya va kompozitsiya usullari - oʻzbek tilida soʻz yasashning eng asosiy usullari ekanligi.
- 10- modul. Grammatika.**
- 2-mazu Grammatika haqida umumiy maʼlumot. Soʻzning grammatik maʼnosi va grammatik shakli. Soʻzlarning sintetik, analitik, juft va takroriy, aralash hamda nol koʻrsatkichli shakllari. Grammatik kategoriya haqida umumiy maʼlumot. Grammatik kategoriya, grammatik maʼno va ularni ifoda qiluvchi vositalar tizimi ekanligi. Morfologiya va sintaksis grammatikaning qismlari ekanligi.
- 11- modul. Morfologiya.**
- 1-mazu Morfologiya haqida umumiy maʼlumot. Morfologiya grammatikaning soʻz turkumlari va shu turkumlarga xos kategorioial, nokategorioial shakllar tizimini, soʻzning birikish vaqtidagi

o'zgarishini tekshiradigan bo'limi ekanligi. So'zning morfologik tuzilishi so'z shaklining qismlaridan (shakl yasash uchun asos bo'luvchi hamda shakl hosil qiluvchi va so'z o'zgartuvchi affikslardan) iborat ekanligi.

- 2-mazu Ona tilida so'z turkumlari va ularni ajratish tamoyillari haqida umumiy ma'lumot. Hozirgi ona tilida so'zlarning ot, sifat, son, olmosh, fe'l, ravish, ko'makchi, bo'g'lovchi, yuklama, modal so'z, undov so'z, taqlid so'z turkumlariga ajratilishi.
- 3-mazu Ot. Otning leksik-grammatik xususiyatlari. Otning ma'no turlari: atoqli va turdosh ot, aniq va mavhum, yakka va jamlovchi otlar.
- 4-mazu Otlarda kelishik kategoriyasi. Otlarning yasalishi: affiksatsiya, kompozitsiya, abbreviatsiya usullari bilan ot yasash. Otlarda modal forma yasalishi. Otlarning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, qisqartma, juft otlar.
- 5-mazu Sifat. Sifatning leksik-grammatik xususiyatlari. Belgini darajalab ko'rsata olishi - sifat darajalari: oddiy, qiyosiy va orttirma daraja. Sifatlarning otlashishi.
- 6-mazu Sifatlarning yasalishi: affiksatsiya va kompozitsiya usullari bilan sifat yasash. Sifatlarda modal forma yasalishi. Sifatlarning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, birikmali va juft sifatlar.
- 7-mazu Son. Sonning leksik-grammatik xususiyatlari, morfologik belgilari, sintaktik vazifasi. Sonlarning numerativ (sanoq) so'zlar bilan qo'llanishi. Sonlarning otlashish xususiyatlari.
- 8-mazu Sonning ma'no turlari: miqdor son va tartib son. Miqdor son turlari: sanoq, dona, chama, jamlovchi va taqsim sonlar. Butun son va kasr son, kasrli son. Sonning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, juft, takroriy sonlar.
- 9-mazu Olmosh. Olmoshning grammatik ma'nosi, boshqa so'z turkumlariga morfologik ekvivalentligi (mosligi); otlashish xususiyatlari, gapdagi vazifasi.
- 10-mazu Olmoshlarning ma'no turlari: kishilik, o'zlik, ko'rsatish olmoshlari. So'roq, belgilash, gumon, bo'lishsizlik olmoshlari. Olmoshning tuzilish jihatdan turlari: soda, qo'shma, juft, takroriy olmoshlar.
- 11-mazu Fe'l. Fe'lning leksik-grammatik xususiyatlari (morfologik belgilari, sintaktik vazifalari). Bo'lishli va bo'lishsiz fe'llar, bo'lishsizlik ma'nosining ifodalanishi. Fe'l nisbat (daraja)lari: aniq, o'zlik, majhullik, birgalik, orttirma nisbatlarining grammatik ma'nosi va shakllari.
- 12-mazu Fe'l mayllari (xabar mayli, shart va buyruq-istak mayli), ularning o'ziga xos xususiyatlari.
- 13-mazu Fe'l zamonlari, ularning turlari (o'tgan, hozirgi va kelasi zamon fe'llari), o'tgan zamon fe'lining turlari: yaqin o'tgan zamon fe'li, uzoq o'tgan zamon fe'li, o'tgan zamon hikoya fe'li, o'tgan zamon davom fe'li, o'tgan zamon maqsad fe'li. Hozirgi zamon fe'lining turlari: Hozirgi-kelasi zamon fe'li, hozirgi zamon davom fe'li, Kelasi zamon fe'lining turlari: kelasi zamon gumon fe'li, kelasi zamon maqsad fe'li.
- 14-mazu Fe'llarning tuslanishi. Shaxs-son (yoki tuslovchi) affikslar. Ularning turlari: 1-guruh, 2-guruh, 3-guruh tuslovchilari; ularning qo'llanish xususiyatlari.
- 15-mazu Fe'lning vazifadosh shakllari - ma'lum bir sintaktik vazifa bajarishga mos shakllari: sof fe'l, ravishdosh, sifatdosh, harakat nomi. Sof fe'l, uning kesim vazifasini bajarishga moslashganligi. Ravishdosh, uning grammatik ma'nosi, yasalishi; fe'l va ravishga xos xususiyatlari; Tuslanadigan va tuslanmaydigan ravishdoshlar. Sifatdosh uning grammatik ma'nosi, yasalishi; fe'l va sifatga xos xususiyatlari: (otlashish, shuningdek, tuslanish, zamon ifodalash xususiyatlari). Harakat nomi, uning grammatik xususiyatlari, yasalishi; fe'lga va otga xos xususiyatlari.
- 16-mazu Fe'lning yasalishi (affiksatsiya va kompozitsiya usullari bilan fe'l yasash).
- 17-mazu Fe'lning tuzilish jihatdan turlari: sodda va qo'shma fe'llar. Juft fe'llarning o'ziga xos xususiyatlari. Fe'lning modal ma'no ifodalovchi shakllari: sintetik va analitik shakllari. Ko'makchi fe'llar. To'liqsiz fe'l.
- 18-mazu Ravish. Ravishning leksik-grammatik xususiyatlari. Ravishlarning ma'no turlari: holat, miqdor-daraja, payt, o'rin sabab, maqsad ravishlari. Ravishlarda daraja (oddiy, qiyosiy, orttirma darajalar).
- 19-mazu Ravishlarning yasalishi: affiksatsiya va kompozitsiya usullari bilan ravish yasash. Ravishlarning tuzilish jihatdan turlari: sodda, qo'shma, juft va takroriy ravishlar.
- 20-mazu Ko'makchilar. Ularning grammatik xususiyatlari, turlari: asl ko'makchilar, ot ko'makchilar, fe'l ko'makchilar, Ko'makchi va kelishik qo'shimchalari. Ko'makchi otlar.

- 21-mazu Bog'lovchilar. Ularning grammatik xususiyatlari. Bog'lovchilarning qo'llanishiga ko'ra turlari: yakka bog'lovchilar va takroriy bog'lovchilar. Grammatik ma'no va vazifalariga ko'ra bog'lovchilarning turlari: teng bog'lovchilar (biriktiruvchi, zidlovchi, ayiruvchi); ergashtiruvchi bog'lovchilar (aniqlov, sabab, shart va to'siqsizlik, chog'ishtiruv - o'xshatish bog'lovchilari.)
- 22-mazu Yuklamalar. Yuklamalarning grammatik xususiyatlari. Yuklamalarniig tuzilishiga ko'ra turlari: so'z yuklamalar va affiks yuklamalar. Yuklamalarning ma'no turlari: so'roq va taajjub, kuchaytiruv va ta'kid, ayiruv va chegaralov, aniqlov, gumon, inkor yuklamalari.
- 23-mazu Modal so'zlar, ularning ma'no va grammatik xususiyatlari, sintaktik vazifalari.
- 24-mazu Undovlar. Ularning grammatik xususiyatlari. Undovlarning otlashishi, sintaktik vazifasi. Undovlarning turlari: his-hayajon (emotsional) va buyruq-xitob undovlari.
- 25-mazu Taqlid so'zlar. Ularning grammatik xususiyatlari, otlashishi, taqlid so'zlarning sintaktik vazifasi; turlari: tovushga taqlid va shu'la-harakatga taqlid so'zlar.
- 12- modul.Sintaksis.**
- 1-mazu Sintaksis haqida umumiy ma'lumot. So'z birikmasi, gap bo'lagi va gap sintaksisning tekshirish obyekti sifatida. Gapda so'zlarning o'zaro bog'lanishi; teng va ergash bog'lanish haqida umumiy ma'lumot. Ergash bog'lanish so'z birikmasini hosil qiluvchi sintaktik munosabat ekanligi. So'z birikmasi. So'z birikmasining tuzilishi va grammatik ma'nolari. Birikma tarkibidagi so'zlarning aloqa turlari: boshqaruv, bitishuv, moslashuv. So'z birikmalarining turlari: hokim so'zning qaysi so'z turkumidan ekanligiga ko'ra turlari (otli, fe'li, ravishli, sifatli, modal so'zli birikmalar). Tobe so'zning sintaktik vazifasiga ko'ra turlari (to'ldiruvchili, aniqlovchili, holli so'z birikmalari). Tuzilishiga ko'ra turlari: sodda so'z birikmalari, murakkab so'z birikmalari.
- 2-mazu Gap. Gap - kommunikativ (aloqa) birlik sifatida. Ifoda maqsadiga ko'ra gap turlari: darak, so'roq, buyruq gaplar. His-hayajoniga ko'ra turlari: his-hayajonli (undov) gaplar, his-hayajonsiz gaplar, ularning turlari (darak-undov, so'roq-undov, buyruq-undov gaplar).
- 3-mazu Gap bo'laklari haqida umumiy ma'lumot. Ega va kesim (bosh bo'laklar) ikki sostavli gaplarni shakllantiruvchi predikativ birliklar ekanligi. Ega va uning ifodalanishi. Kesim, uning ifodalanishi, tiplari: fe'l-kesim va ot-kesim; sodda va tarkibli kesim. Ega bilan kesimning orasida tirening ishlatilishi.
- 4-mazu Gapning ikkinchi darajali bo'laklari (to'ldiruvchi, aniqlovchi, hol). To'ldiruvchi va uning ifodalanishi. Vositasiz va vositali to'ldiruvchilar, ularning shakllanishi. Aniqlovchi va uning ifodalanishi. Sifatlovchi, qaratqich va izohlovchilar aniqlovchining turlari ekanligi. Hol va uning ifodalanishi, turlari: ravish holi, miqdor-daraja holi, payt holi, o'rin holi, sabab holi va maqsad holi. Gap bo'laklarining joylashish tartibi. Inversiya.
- 5-mazu Gapning uyushiq bo'laklari; uyushishning ifoda vositalari: sanash ohangi va teng bog'lovchilar. Uyushiq bo'lakli gaplarda umumiy va umumlashtiruvchi birliklarning qo'llanishi. Uyushiq bo'lakli gaplarda tinish belgilarining ishlatilishi.
- 6-mazu Gapning ajratilgan bo'laklari, ularning ajratilish sabablari. Ajratilgan bo'laklarning turlari: ajratilgan ega, ajratilgan kesim, ajratilgan aniqlovchi (ajratilgan sifatlovchi, ajratilgan qaratqich, ajratilgan izohlovchi), ajratilgan to'ldiruvchi, ajratilgan hol. Ajratilgan bo'lakli gaplarda tinish belgilarining ishlatilishi.
- 7-mazu Gap bo'laklari sanalmaydigan birliklar (so'z va birikmalar) haqida ma'lumot: undalma, kirish so'z, kirish birikma va kiritma gaplar; ularning boshqa gap bo'laklari bilan grammatik jihatdan bog'lanmaslik va o'ziga xos ohang xususiyatlari. Ularda tinish belgalarining ishlatilishi.
- 8-mazu Bir bosh bo'lakli gaplar, ularning tiplari: egasiz va kesimsiz bir bosh bo'lakli gaplar. Egasiz bir bosh bo'lakli gap turlari (egasi topiladigan va egasi topilmaydigan gaplar). Egasi topiladigan gaplar: shaxsi aniq, shaxsi noaniq, shaxsi umumlashgan gaplar. Egasi topilmaydigan - shaxssiz gaplar. Kesimsiz bir bosh bo'lakli gap - atov (yoki nominativ) gaplar va infinitiv gaplar ekanligi.
- 9-mazu Bo'laklarga ajralmaydigan gaplar (so'z-gaplar), ularning o'ziga xos xususiyatlari. To'liq va to'liqsiz gaplar. To'liqsiz gaplarning tuzilish va qo'llanish xususiyatlari.
- 10-mazu Qo'shma gap. Qo'shma gap haqida umumiy ma'lumot. Komponent (qism)larning birikish usuliga ko'ra

- qo'shma gap turlari: bog'langan qo'shma gap, ergashgan (ergash gapli) qo'shma gap, bog'lovchisiz qo'shma gap.
- 11-mazu Bog'langan qo'shma gap. Bog'langan qo'shma gap qismlarining mazmun munosabati. Komponent (qism)lar orasidagi teng aloqa bog'langan qo'shma gap qismlarining o'zaro bog'lanish usuli ekanligi. Teng bog'lovchilar, teng bog'lovchi vazifasidagi ayrim yuklamalar, "bo'lsa", "esa" so'z shakllari bog'langan qo'shma gap qismlarini bog'lovchi vositalar ekanligi. Bog'langan qo'shma gap qismlari (komponentlari) orasida tinish belgilarining ishlatilishi.
- 12-mazu Ergashgan qo'shma gap. Ergashgan qo'shma gap - bosh va ergash gaplarning tobelik munosabati asosida vujudga keladigan sintaktik birlik sifatida. Bosh va ergash gap, ularning o'ziga xos xususiyatlari. Ergashtruvchi bog'lovchilar, shu vazifadagi ayrim yuklamalar, ko'makchilar, nisbiy so'zlar, turli fe'l shakllari (fe'ning shart, buyruq-istak shakllari. shuningdek, ravishdosh, sifatdosh va to'liqsiz fe'l ergash gapni bosh gapga bog'lovchi vositalar ekanligi.
- 13-mazu Ergashgan qo'shma gapning turlari: ega ergash gapli qo'shma gap, kesim ergash gapli qo'shma gap, to'ldiruvchi ergash gapli qo'shma gap, aniqlovchi ergash gapli qo'shma gap, ravish ergash gapli qo'shma gap, daraja-miqdor ergash gapli qo'shma gap, payt ergash gapli qo'shma gap, o'rin ergash gapli qo'shma gap, sabab ergash gapli qo'shma gap, o'xshatish ergash gapli qo'shma gap, shart ergash gapli qo'shma gap, to'siqsiz ergash gapli qo'shma gap, natija ergash gapli qo'shma gap. Bunday gaplarda ergash gapning bosh gapdagi biror bo'lakni (qismni) yoki butun bir bosh gapni izohlash xususiyati. Ergashgan qo'shma gap komponentlari orasida tinish belgilarining ishlatilishi.
- 14-mazu Bog'lovchisiz qo'shma gap. Intonatsiya (ohang) bog'lovchisiz qo'shma gap komponentlarini o'zaro bog'lovchi vosita ekanligi. Bog'lovchisiz qo'shma gap qismlarining birikish usullari (sanash va tobelanish ohanglari).
- 15-mazu Bog'lovchisiz qo'shma gap tarkibidagi komponentlarning mazmun munosabati. Bog'lovchisiz qo'shma gap turlari: bir tipdagi va turli tipdagi komponentlardan tuzilgan bog'lovchisiz qo'shma gaplar. Bog'lovchisiz qo'shma gaplarda tinish belgilarining ishlatilishi.
- 16-mazu Murakkab qo'shma gap. Murakkab qo'shma gap uch va undan ortiq komponentlarning mazmun va ohang jihatdan bog'lanishidan tuzilgan sintaktik birlik sifatida. Murakkab qo'shma gaplarning turlari: 1) bog'langan qo'shma gap toifasidagi (bog'lanish yo'li bilan tuzilgan) murakkab qo'shma gaplar; 2) ergashgan qo'shma gap toifasidagi (ergashish yo'li bilan tuzilgan) murakkab qo'shma gaplar : a) bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gaplar; b) bir necha bosh gapli murakkab qo'shma gaplar ; 3) bog'lovchisiz qo'shma gap toifasidagi (bog'lovchi vositalarsiz, ohang orqali tuzilgan) murakkab qo'shma gaplar; 4) aralash tipda tuzilgan murakkab qo'shma gaplar. Murakkab (ko'p komponentli) qo'shma gaplarda tinish belgilarining ishlatilishi.
- 17-mazu O'zga gap va undan nutqda foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari. O'zga gap turlari: ko'chirma gapli qurilma, o'zlashtirma gap. Ko'chirma gapli qurilmaning tarkibiy qismlari: muallif gapi va ko'chirma gap, ularning o'zaro bog'lanishi. Ko'chirma gapning muallif gapiga nisbatan prepozitiv, postpozitiv va inpozitiv holatlarda qo'llana olishi ko'chirma gapli qurilmalarning o'ziga xos xususiyati ekanligi. O'zlashtirma gap, uning o'ziga xos xususiyatlari. Ko'chirma gapli qurilmalarda tinish belgilarining ishlatilishi. Ko'chirma gapli qurilmalarni o'zlashtirma gapga aylantirishning o'ziga xos xususiyatlari

13- modul. Punktuatsiya (ishorat qoidalari).

- 1-mazu Ona tili punktuatsiyasining asosiy tamoyillari (mantiqiy-grammatik tamoyil, uslubiy tamoyil, differentsiatsiya tamoyili). Ona tilida tinish belgilari va ularning tasnifi; tinish belgilarining qo'llanish o'rinlari.

14- modul. Uslubiyat va uslubshunoslik.

- 1-mazu. Nutq uslublari haqida ma'lumot. Uslubiyat turlari: leksik, fonetik va grammatik uslubiyat haqida.

“Ona tili va adabiyot” fanining “Adabiyot” qismi nazariy mashg'ulotlari mazmuni

1- modul. Kirish

1-mazu. Adabiyot (bolalar adabiyoti) fanining maqsad va vazifalari.

2-mazu. Bolalar kitobxonligi haqida.

2- modul. Bolalar folklori

- 1-mazu. Bolalar adabiyoti va bolalar folklorining mumtoz adabiyot namunalari bilan bog'liqligi.
- 2-mazu. Qo'shiqlar.
- 3-mazu. Maqollar.
- 4-mazu. Topishmoqlar.
- 5-mazu. Masallar.
- 6-mazu. Tez aytishlar.
- 7-mazu. Ertaklar. Adabiy ertaklar.

3- modul. O'zbek bolalar adabiyoti (umumiy tahlil)

- 1-mazu. O'zbek bolalar adabiyotining vujudga kelishi.
- 2-mazu. O'tgan asrning 30-40 –yillaridagi o'zbek bolalar adabiyoti.
- 3-mazu. Hozirgi davrdagi o'zbek bolalar adabiyoti.

4- modul. Alisher Navoiy va Gulxaniy ijodi

- 1-mazu. Alisher Navoiyning “Xamsa” turkumiga kiruvchi dostonlarida ilgari surilgan ta'lim-tarbiyaga oid g'oyalar.
- 2-mazu. Alisher Navoiyning pand-nasihat mazmunidagi asarlarida ifodalangan ijtimoiy-siyosiy, axloqiy-ta'limiy qarashlar.
- 3-mazu. Gulxaniyning “Zarbulmasal” asari tarkibiga kirgan masallarda ilgari surilgan g'oyalar.

5- modul. Abdulla Avloniy va Hamza ijodi

- 1-mazu. A. Avloniyning pedagogik faoliyati. Yangi maktablar, o'quv jarayonlari, dars uslubi tashkil etishdagi faoliyati.
- 2-mazu. “Turkiy guliston yoxud axloq” asarining ta'limiy va tarbiyaviy ahamiyati.
- 3-mazu. H.H. Niyoziy ma'rifati. Uning ta'limda joriy etilgan o'qish kitoblari mohiyati.
- 4-mazu. Hamza qalamiga mansub “Gul” turkumiga kiruvchi to'plamlarining badiiy ahamiyati.

6- modul. G'afur G'ulom va Quddus Muhammadiy ijodi

- 1-mazu. G'afur G'ulomning bolalar uchun yozilgan she'rlarida ilgari surilgan g'oyalar.
- 2-mazu. G'afur G'ulomning nasriy asarlari o'zbek bolalar adabiyotining ajoyib namunalari sifatida.
- 3-mazu. G'afur G'ulomning ikkinchi jahon urushi davridagi ijodi.
- 4-mazu. Quddus Muhammadiyning hayoti va ijodiy faoliyati.
- 5-mazu. Shoir shehrlardagi musiqiylik.
- 6-mazu. Q. Muhammadiy she'riyatida tabiatga munosabat; poetik obrazning o'rni hamda ahamiyati.

7- modul. Zafar Diyor va Shukur Sa'dulla ijodi

- 1-mazu. Zafar Diyorning hayoti va ijodi.
- 2-mazu. Zafar Diyorning “Mashinist” dostonida ilgari surilgan g'oyalar.
- 3-mazu. Zafar Diyorning she'riy asarlarida inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarning ifodalanishi.
- 4-mazu. Shukur Sa'dulla hayoti va ijodi.
- 5-mazu. Sh. Sa'dulla ijodida hayotiy voqealarning haqqoniy badiiy tasviri, janr rang-barangligi va badiiy xususiyatlari, obrazlar talqini, tarbiyaviyligi, hayotiyiligi.

8- modul. Sulton Jo'ra va Hakim Nazir ijodi

- 1-mazu. Sulton Jo'raning hayoti va ijodi.
- 2-mazu. Shoirning ilmiy-ommabop mavzulardagi she'rlarida ifodalangan g'oyalar haqida.
- 3-mazu. Sulton Jo'raning vatanparvarlik mavzusida yozilgan asarlari tahlili.
- 4-mazu. Hakim Nazirning hayoti va ijodi.
- 5-mazu. Hakim Nazirning maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarga bag'ishlangan asarlariga xos xususiyatlar.

6-mazu.Hakim Nazirning mehnat, odob-axloq, vatanparvarlik mavzulariga bag‘ishlangan asarlarining ahamiyati haqida.

9- modul. Po‘lat Mo‘min va Qudrat Hikmat ijodi

- 1-mazu.Po‘lat Mo‘minning hayoti va ijodi.
- 2-mazu.Po‘lat Mo‘min ijodida odob-axloq mavzusi.
- 3-mazu.Po‘lat Mo‘min – qo‘shiqchi shoir.
- 4-mazu.Qudrat Hikmatning hayoti va ijodi.
- 5-mazu.Qudrat Hikmatning tinchlik va baxtli bolalik haqidagi she‘rlarining o‘ziga xos xususiyatlari.
- 6-mazu.Qudrat Hikmat dostonlarida ilgari surilgan g‘oyalar.

10- modul. Xudoyberdi To‘xtaboev va Farhod Musajon ijodi

- 1-mazu.Xudoyberdi To‘xtaboev hayoti va ijodi.
- 2-mazu. “Sariq devni minib”, “Qasoskorning oltin boshi”, “Besh bolali yigitcha” asarlarining badiiy xususiyatlari.
- 3-mazu.Farhod Musajon hayoti va ijodi.
- 4-mazu.Farhod Musajonning maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarga bag‘ishlangan hikoyalarida ilgari surilgan g‘oyalar.
- 5-mazu.Farhod Musajon - dramaturg adib.

11- modul. Miraziz A‘zam va Tursunboy Adashboyev ijodi

- 1-mazu.Miraziz A‘zamning hayoti va ijodiy faoliyati.
- 2-mazu.M.Ahzam shehrlarida hayotga munosabat, ijtimoiy ziddiyatlarning badiiy talqini.
- 3-mazu.Adib dramalarining maktab sahnasidagi ahamiyati.
- 4-mazu.Tursunboy Adashboyev ijodida ona-tabiat va Vatan madhi.
- 5-mazu.T.Adashboyevning so‘nggi yillardagi ijodiy faoliyati.
- 6-mazu.Shoirning ona-tabiat va Vatan mavzusidagi she‘rlari badiiyati.

12- modul. . Qambar Ota va Muhammad Ali ijodi

- 1-mazu.Qambar Otaning hayoti va ijodiy faoliyati.
- 2-mazu.Qambar Otaning maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarga bag‘ishlangan she‘rlarining mavzu doirasi.
- 3-mazu.Qambar Ota yaratgan doston va doston-ertaklarda ilgari surilgan g‘oyalar.
- 4-mazu.Muhammad Ali yaratgan tarixiy romanlardagi bolalar obrazlari.
- 5-mazu.Muhammad Alining ona-tabiat tasviri chizilgan asarlari.
- 6-mazu.Muhammad Alining xalq afsonalari asosida yaratgan asarlarida ilgari surilgan g‘oyalar.
- 7-mazu.Muhammad Alining temuriylarga bag‘ishlab yozilgan romanlari haqida.

13- modul. Anvar Obidjon va Abusaid Ko‘chimov ijodi

- 1-mazu.Anvar Obidjon ijodi o‘zbek bolalar adabiyotidagi yanigicha yo‘nalish sifatida.
- 2-mazu.Anvar Obidjon she‘rlarida kitobxon ongiga ta‘sir qilish emas, qalbiga yo‘l topishga bo‘lgan urinishlar.
- 3-mazu.Anvar Obidjonning “Sen eshitmagan qo‘shiqlar” turkumi – o‘quvchilarning eng sevimli to‘plami.
- 4-mazu.Anvar Obidjon – ustozlar e‘tirofida.
- 5-mazu.Abusaid Ko‘chimovning hayoti va ijodiy faoliyati.
- 6-mazu.Abusaid Ko‘chimovning kichikintoylarga bag‘ishlangan she‘rlarida ilgari surilgan g‘oyalar.
- 7-mazu.Abusaid Ko‘chimov ertak va dostonlarining o‘ziga xos xususiyatlari.

14- modul. . Hamza Imonberdiyev va Abdurahmon Akbarning ijodi

- 1-mazu.Hamza Imonberdiyevning hayoti va ijodiy faoliyati.
- 2-mazu.Hamza Imonberdiyev asarlarining mavzu doirasi.

- 3-mazu.Hamza Imonberdiyevning “Adolat kaliti” ertagida ilgari surilgan g‘oyalar.
 4-mazu.Abdurahmon Akbar ijodidagi rang-baranglik.
 5-mazu.Abdurahmon Akbarning qofiyali nasr(saj‘) shaklidagi turkumidagi she‘rlarning o‘ziga xosligi.
 6-mazu.Abdurahmon Akbarning Vatan, tabiat va bolalar o‘yinlari haqidagi she‘rlari haqida.
 7-mazu.Abdurahmon Akbarning alifbo shehrlari haqida.

15- modul. Chet el bolalar adabiyoti

- 1-mazu.Chet el bolalar adabiyotining umumiy tahlili.
 2-mazu.Sharl Perroning bolalar zavq oladigan ertaklariga xos xususiyatlar haqida.
 3-mazu.Aka-uka Grimmlar yaratgan ertaklarda ilgari surilgan g‘oyalar.
 4-mazu.Aka-uka Grimmlar yozgan ertaklarda ulug‘langan yoki qoralangan fazilatlar va xislatlar haqida.
 5-mazu.Xans Kristian Andersen ijodining ko‘p qirrali va rang-barang ekanligi.
 6-mazu.Xans Kristian Andersen asarlarida ilgari surilgan g‘oyalar.

16- modul. Rus yozuvchilarining bolalarga atab yozgan asarlari

- 1-mazu.Aleksandr Sergeyevich Pushkin yaratgan ertak-dostonlarda ilgari surilgan g‘oyalar.
 2-mazu.Nikolay Alekseyevich Nekrasov hayoti va ijodi.
 3-mazu.Nikolay Alekseyevich Nekrasovning bolalarga atab yaratgan asarlarining o‘ziga xos xususiyatlari.

17- modul. Rus yozuvchilarining bolalarga atab yozgan asarlari(davomi)

- 1-mazu.Lev Nikolayevich Tolstoy tomonidan yaratilgan “Yangi alifbo” asari haqida.
 2-mazu.Lev Nikolayevich Tolstoyning “Mo‘ysafid olma ekdi” hikoyasida ilgari surilgan g‘oyalar haqida.
 3-mazu.Korney Ivanovich Chukovskiy ertak-dostonlarida ilgari surilgan g‘oyalar.
 4-mazu.Samuil Yakovlevich Marshak asarlarining janr jihatdan rang-barangligi.
 5-mazu.Samuil Yakovlevich Marshak asarlarida ilgari surilgan g‘oyalar.

Amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etish bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar.

1-modul. Fonetika va orfoepiya

Nutq tovushlarning tasnifi. Unli va undosh tovushlarning tasnif qilinadigan belgi-xususiyatlarni bilish. Ayrim so‘z, jumla va nutqiy parchalardagi unli larni aniqlab, ularni tilning gorizontaal, vertikal harakatlariga ko‘ra hamda lablar ishtirokiga ko‘ra turlarga ajratish ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar. Berilgan so‘z, jumla va nutqiy parchalardagi undoshlarni aniqlab, ularni artikulyatsiya (hosil bo‘lish) o‘rniga, usuliga ko‘ra hamda ovoz va shovqinning ishtirokiga ko‘ra tahlil qilish yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Nutqning fonetik bo‘linishi, Nutqiy parchalarni jumla (fraz), takt (sintagma). fonetik so‘z, bo‘g‘in va tovushlarga bo‘la bilish ustida mashqlar va testlar.

So‘zlarni bo‘g‘inlarga ajrata bilish, ularning turlarini aniqlash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Urg‘uning fonetik tabiatini bilish. So‘zlardagi urg‘uli va urg‘usiz bo‘g‘inlarni aniqlash ustida mashqlar; jumalardagi mantiqiy urg‘u olgan so‘zlarni aniqlay olish yuzasidan mashqlar.

Urg‘uning ma‘no ajratishdagi rolini aniqlashga oid tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Nutq jarayonida tovushlarning kombinator va pozitsion o‘zgarishlariga doir tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

O‘zbek tilining orfoepik me‘yorlari. O‘zbek tili adabiy talaffuz me‘yorlarini bilish. Ayrim orfoepik me‘yorlarning orfografik me‘yorlarga mos kelish-kelmaslik holatlarini aniqlay bilish. Ayrim grammatik shakllarning talaffuzidagi variantlarini aniqlay bilish. Matnning fonetik tahlili. Fonetik tahlil elementlarini bilish va fonetik tahlil ko‘nikmasini hosil qilish.

2-modul. Grafika va orfografiya (imlo).

O‘zbek yozuvi tarixini, hozirgi o‘zbek alifbosini bilish: harflarning nomini, ularning ketma-ket joylashish tartibini bilish. Berilgan so‘zlarni alfavit (alifbo) tartibida yozish: berilgan matndagi so‘zlarni bosh shaklga keltirish va ularni alfavit tartibida yozib chiqish ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Matnni imlo tomondan tahlil qilish;

- a) asos va qo‘shimchalar ustida ishlash;
- b) ayrim harflar imlosi ustida ishlash;
- d) qo‘shib, ajratib va chiziqcha bilan yoziladigan so‘zlar ustida ishlash;
- e) bo‘g‘in ko‘chirilishi va bosh harflarning yozilishi bo‘yicha tahlil qoliplari, mashqlar va testlar. Muayyan so‘zlarda orfogrammalarni topa bilish va harflarning yozilishi asosida orfografiyaning qanday tamoyillari yotganligini aniqlay bilish yuzasidan mashqlar va testlar.

3-modul. Leksikologiya, frazeologiya, leksikografiya.

Leksema, semema, sema. Bir ma‘noli va ko‘p ma‘noli so‘zlar. So‘zlarning bir ma‘noli yoki ko‘p ma‘noli ekanligini aniqlay bilish. Ko‘chma ma‘noli so‘zlarni aniqlash, o‘z ma‘nosi (asl ma‘nosi) bilan qiyoslash, ma‘no kuchiga xususiyatlarini va ma‘no ko‘chish turlarini izohlashga doir tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Omonimiya hodisasining mohiyatini bilish. Omonimlarni topib, ularning ma‘nolarini aniqlash. Omonimiyani polisemantiizdan ajrata bilish. Omonimlar turlarini aniqlash ustida mashqlar va testlar.

Sinonimiya. Sinonimiya hodisasining mohiyatini bilish. Sinonimlarni aniqlash. Berilgan so‘zlar ichidan sinonimlarni topib, sinonimiya qatorini tuzish va sinonimiya qatoridan dominantani aniqlash. Berilgan so‘zlarni dominanta tarzida olib, ularning sinonimlarini keltirish ustida mashqlar va testlar.

Antonimiya. Antonimiya hodisasining mohiyatini bilish. Turli so‘zlarga ularning antonimini topa bilish. Antonimlarning leksik-semantik xususiyatlarini izohlash, turlarini aniqlash ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

O‘z qatlam va o‘zlashgan qatlamga doir so‘zlar. O‘zlashgan so‘zlarni matnlardan topa bilish va lu g‘atlardan ularning qaysi tillardan o‘zbek tiliga kirib kelganini (o‘zlashganini) aniqlay bilish yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Ijtimoiy-dialektal tarkibiga ko‘ra o‘zbek tili leksikasi. Dialektizmlar, ularning turlari; kasb-hunarga oid so‘zlar; atamalar (terminlar) va ularning qaysi sohaga oid ekanligi, jargon va argolarni aniqlash bo‘yicha mashqlar va testlar.

Nofaol leksika. Berilgan matndan tarixiy so‘zlar, arxaik so‘zlar va neologizmlarni topa bilish, ularning ma‘nolarini aniqlash va izohlash yuzasidan mashqlar va testlar.

Frazeologiya. Frazeologik iboralarning o‘ziga xos xususiyatlarini bilish, frazeologizmlarning turlarini aniqlash, ularning omonimlik, sinonimlik, antonimlik xususiyatlarini izohlash bo‘yicha mashqlar va testlar.

Leksikografiya. Turli lu g‘atlarning xususiyatlarini bilish. Lu g‘at tiplari: ensiklopedik (qomusiy) va lingvistik, bir tilli va ko‘p tilli lu g‘atlardan foydalanish yuzasidan mashqlar va testlar.

4-modul. Morfemika va so‘z yasalishi.

So‘zning morfologik tarkibi. O‘zbek tili morfem tarkibini, uning xususiyatlarini bilish, so‘zlarni morfemalarga (o‘zak va affikslarga), affikslarni vazifalariga ko‘ra turlarga ajratish; shakldosh va ma‘nodosh affikslarni ajrata bilish yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar. Affiks qo‘shish bilan so‘z tarkibida bo‘ladigan fonetik o‘zgarishlarni tahlil qila bilish.

So‘zlarning tarkibiga ko‘ra (morfemik) tahlili. So‘z yasash usullari, matndan tub va yasama so‘zlarni ajrata bilish, yasama so‘zlarning yasalish usulini aniqlash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

5-modul. Grammatika.

Berilgan matndagi so‘zlarni so‘z shakllari jihatdan tahlil qilish: so‘zlarning sintetik, analitik, juft va takroriy, nol ko‘rsatkichli shakllarini aniqlash ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Morfemika, so‘z yasalishi, grammatikaga kirish materiallari yuzasidan kollokvium o‘tkazish.

6-modul. Morfologiya. So‘z turkumlari. Ot.

So‘zlarni turkumlarga ajratish tamoyillarini bilish.

Ot - so‘z turkumi sifatida. Otning ma‘no turlari (atoqli va turdosh, aniq va mavhum, yakka va jamlovchi)ni aniqlash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Otlarda son kategoriyasi. Mazkur kategoriyaning mohiyatini bilish. Otlarning birlik va ko‘plikda qo‘llanishi; ko‘plik qo‘shimchasining ishlatilish o‘rinlari va vazifalarini belgilash ustida tahlil

qoliplari, mashqlar va testlar.

Otlarda egalik kategoriyasi. Ushbu kategoriyaning mohiyatini bilish. Otlarning egalik qo'shimchalari bilan o'zgarishi bo'yicha tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Otlarda kelishik kategoriyasi. Mazkur kategoriyaning mohiyatini bilish. Otlarning kelishik qo'shimchalari bilan o'zgarishi ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Otlarning yasalishi va tuzilish jihatdan turlari, affiksatsiya, kompozitsiya, abbreviatsiya usullari bilan yasalgan otlar: ularning sodda, qo'shma, juft, qisqartma otlar singari tuzilish jihatdan turlari yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Ot yuzasidan umumiy morfologik tahlil.

Sifat.

Sifat - so'z turkumi sifatida. Sifat darajalari va modal shakllari, ularning ma'no xususiyatlarini aniqlash ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Sifatlarning yasalishi, qo'shma, juft, murakkab sifatlarning imlosi yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Sifatlar ustida umumiy morfologik tahlil o'tkazish.

Son.

Son - so'z turkumi sifatida. Sonning turlarini aniqlash, bu turlarning qanday yasalganini izohlash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Sonlarning turlanishi va numerativ so'zlar bilan qo'llanishi, juft va tarkibli sonlarning imlosi ustida mashqlar va testlar.

Son yuzasidan umumiy morfologik tahlil.

Olmosh.

Olmosh - so'z turkumi sifatida. Olmoshning ma'no turlarini aniqlash, har bir turning o'ziga xos xususiyatlarini belgilash yuzasidan mashqlar va testlar.

Olmoshning egalik va kelishik qo'shimchalari bilan o'zgarishi; juft va qo'shma olmoshlarning imlosi ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Olmosh yuzasidan umumiy morfologik tahlil.

Fe'l.

Fe'l - so'z turkumi sifatida. Bo'lishli va bo'lishsiz, o'timli va o'timsiz fe'llarni aniqlash yuzasidan mashqlar va testlar.

Fe'l nisbat (daraja)lari, ularni hosil qiluvchi affikslarni aniqlash bo'yicha tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Fe'l mayllari: ijro, buyruq - istak, shart (yoki shart - istak) mayllari, ularning o'ziga xos xususiyatlari yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Fe'l zamonlari, ularning turlari, hosil bo'lishi yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Fe'lning tuslanishi, tuslovchi affikslarning turlari yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Fe'lning ravishdosh, sifatdosh, harakat nomi shakllarini aniqlash, bu shakllarni yasovchi affikslar, ularning imlosi ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Fe'lning yasalishi, uning tuzilish jihatdan turlari, qo'shma va juft fe'llarning imlosi ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Fe'l yuzasidan umumiy morfologik tahlil o'tkazish.

Ravish

Ravish va uning ma'no turlari yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Ravishning yasalishi, darajalari yuzasidan; qo'shma va juft ravishlarning imlosi bo'yicha tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Ravish yuzasidan umumiy morfologik tahlil.

Mustaqil so'zlar (ot, sifat, son (olmosh, fe'l, ravish) yuzasidan umumiy morfologik tahlil o'tkazish.

Mustaqil so'zlar, ularning turlari va o'ziga xos xususiyatlari yuzasidan kollokvium o'tkazish.

Bo g'lovchi, ko'makchi, yuklama.

Bo g'lovchi, ko'makchi va yuklamalarni aniqlash, ularning turlarini belgilash yuzasidan mashqlar va testlar.

Modal so'z, undov, taqlid so'z

Modal soʻz, undov va taqlid soʻzlar, ularning turlari ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Soʻz turkumlarini aniqlash va ularni morfologik jihatdan toʻliq tahlil qilish.

7-modul. Sintaksis.

Soʻzlarning teng va ergash boʻlanishi (aloqasi), ergash boʻlanishning turlari (boshqaruv, bitishuv, moslashuv) yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Soʻz birikmasi, uning turlari, birikma tarkibidagi soʻzlarning oʻzaro sintaktik munosabatini aniqlash ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Gap, uning ifoda maqsadiga koʻra turlarini ajratish; gaplarning oxiriga qoʻyiladigan tinish belgilari yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar. Berilgan gaplarni ifoda maqsadiga koʻra oʻzgartirishga oid mashqlar va testlar.

Yi gʻiq va yoyiq gaplarni, ikki bosh boʻlakli va bir bosh boʻlakli gaplarni aniqlash boʻyicha tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Gapning bosh boʻlaklarini aniqlash (ega va kesimni aniqlash); sodda va tarkibli kesimlar; kesimning ega bilan moslashuvi. ularning baʼzan sonda mos kelmaslik hollari; yozuvda ega bilan kesim orasida tirening ishlatilishiga ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Ikkinchi darajali boʻlaklarni aniqlab, turlarga ajratish yuzasidan mashqlar.

Toʻldiruvchi, aniqlovchi, hollarning turlari, ifodalanishi ustida tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Gaplardagi bosh va ikkinchi darajali boʻlaklarni aniqlash va ularni umumiy sintaktik tahlil qilish.

Gapning uyushiq boʻlaklarini, qanday boʻlak uyushganini aniqlash, uyushiq boʻlaklarning shakllanishi, boʻgʻlovchili, boʻgʻlovchisiz birikkanini, umumlashtiruvchi birliklar qatnashgan holatlarni, tinish belgilarning ishlatilishini belgilash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar oʻtkazish.

Ajratilgan boʻlaklar va ularning turlarini belgilash, bunday gaplarda tinish belgilarining ishlatilishi yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Gap boʻlagi sanalmaydigan undalma, kirish soʻz va kirish birikmalar hamda kiritma gaplarni aniqlash. Kirish soʻz va kirish birikmalarining maʼnolarini aniqlash; undalma va kiritma gaplarning qoʻllanish oʻrni, ularda ishlatiladigan tinish belgilari yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar ishlash.

Bir bosh boʻlakli gap, uning turlari, boʻlaklarga ajralmaydigan gap (soʻz-gap), toʻliq va toʻliqsiz gaplarni aniqlash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Sodda gap va soʻz birikmasi yuzasidan kollokvium oʻtkazish.

Sodda va qoʻshma gaplarni aniqlash, ularni farqlash yuzasidan mashqlar va testlar.

Qoʻshma gap qismlari va ularning oʻzaro boʻlanishi, mazmun munosabatini aniqlash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Boʻgʻlangan qoʻshma gap qismlarining oʻzaro boʻlanish yoʻllari, ularni boʻgʻlovchi vositalar yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Ergashgan (ergash gapli) qoʻshma gap tarkibidagi bosh va ergash gaplarni aniqlash, ergash gaplarning turini ajrata bilish yuzasidan mashqlar va testlar ishlash. Boʻgʻlangan va ergashgan qoʻshma gap qismlarining boʻlanishini sxema (chizma) orqali koʻrsata bilish.

Boʻgʻlovchisiz qoʻshma gap tarkibidagi qismlarning mazmun munosabati, tinish belgilar ishlatilishini aniqlash boʻyicha tahlil qoliplari, mashqlar va testlar. Boʻgʻlovchisiz qoʻshma gap qismlarining boʻlanishi sxema (chizma)da koʻrsatish.

Murakkab (koʻp komponentli) qoʻshma gap qismlarining oʻzaro boʻlanishi, mazmun munosabatini belgilash yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar. Murakkab qoʻshma gap qismlarining oʻzaro boʻlanishini sxema (chizma) orqali koʻrsata bilish.

Oʻzga gap, uning turlari: koʻchirma gap, oʻzlashtirma gaplarni aniqlash; koʻchirma gapli qoʻshimchalarning qismlari (koʻchirma gap va muallif - avtor gapi), ularning oʻzaro boʻlanishi, joylashish oʻrnini belgilash; koʻchirma gapli qurilmada tinish belgilarining ishlatilishi, koʻchirma gapni oʻzlashtirma gapga (va aksincha, oʻzlashtirma gapni koʻchirma gapga) aylantirish yuzasidan tahlil qoliplari, tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Matnni yoki tanlangan gaplarni sintaktik jihatdan toʻliq tahlil qilish.

8-modul. Punktatsiya va umumiy takror

Tinash belgilarini oʻz oʻrnida qoʻllash qoidalarini oʻzlashtirish yuzasidan tahlil qoliplari, tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Matnda yoki undan olingan parchada ishlatilgan tinish belgilarining qo'yilishi sababini aniqlash va izohlash yuzasidan tahlil qoliplari, tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.
Butun kurs materiallarini o'z ichiga olgan yalpi grammatik tahlil o'tkazish.

9-modul. Uslubiyat va uslubshunoslik.

Nutq uslublari yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Leksik, fonetik va grammatik uslubiyat yuzasidan tahlil qoliplari, mashqlar va testlar.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

1-modul. Kirish

Adabiyot (bolalar adabiyoti) fanining maqsad va vazifalari yuzasidan test topshiriqlarini bajarish, savol-javob o'tkazish.

Bolalar kitobxonligi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

2-modul. Bolalar folklori

Bolalar adabiyoti va bolalar folklorining mumtoz adabiyot namunalari bilan bog'liqligi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.. Qo'shiq janri yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Maqol janri yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Topishmoq janri yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Masal janri yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.. Tez aytish janri yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.. Ertak, adabiy ertaklar.

3-modul. O'zbek bolalar adabiyoti (umumiy tahlil)

O'zbek bolalar adabiyotining vujudga kelishi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

O'tgan asrning 30-40 -yillaridagi o'zbek bolalar adabiyoti yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Hozirgi davrdagi o'zbek bolalar adabiyoti.

4-modul. Alisher Navoiy va Gulxaniy ijodi

Alisher Navoiyning "Xamsa" turkumiga kiruvchi dostonlarida ilgari surilgan ta'lim-tarbiyaga oid g'oyalar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash..

Alisher Navoiyning pand-nasihati mazmunidagi asarlarida ifodalangan ijtimoiy-siyosiy, axloqiy-ta'limiy qarashlar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash..

Gulxaniyning "Zarbulmasal" asari tarkibiga kirgan masallarda ilgari surilgan g'oyalar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash..

5-modul. Abdulla Avloniy va Hamza ijodi

A. Avloniyning pedagogik faoliyat, yangi maktablar, o'quv jarayonlari, dars uslubi tashkil etishdagi faoliyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

"Turkiy guliston yoxud axloq" asarining ta'limiy va tarbiyaviy ahamiyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash..

H.H. Niyoziy ma'rifati. Uning ta'limda joriy etilgan o'qish kitoblari mohiyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash..

Hamza qalamiga mansub "Gul" turkumiga kiruvchi to'plamlarining badiiy ahamiyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash..

6-modul. G'afur G'ulom va Quddus Muhammadiy ijodi

G'afur G'ulomning bolalar uchun yozilgan she'rlarida ilgari surilgan g'oyalar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash..

G'afur G'ulomning nasriy asarlari o'zbek bolalar adabiyotining ajoyib namunalari sifatida yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.. G'afur

G'ulomning ikkinchi jahon urushi davridagi ijodi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Quddus Muhammadiyning hayoti va ijodiy faoliyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Shoir she'rlardagi musiqiylik yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Q. Muhammadiy she'riyatida tabiatga munosabat; poetik obrazning o'rni hamda ahamiyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

7-modul. Zafar Diyor va Shukur Sa'dulla ijodi

Zafar Diyorning hayoti va ijodi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Zafar Diyorning "Mashinist" dostonida ilgari surilgan g'oyalar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Zafar Diyorning she'riy asarlarida inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarning ifodalanishi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Shukur Sa'dulla hayoti va ijodi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Sh. Sahdulla ijodida hayotiy voqealarning haqqoniy badiiy tasviri, janr rang-barangligi va badiiy xususiyatlari, obrazlar talqini, tarbiyaviyligi, hayotiyliigi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

8-modul. Sulton Jo'ra va Hakim Nazir ijodi

Sulton Jo'raning hayoti va ijodi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Shoirning ilmiy-ommabop mavzulardagi she'rlarida ifodalangan g'oyalar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Sulton Jo'raning vatanparvarlik mavzusida yozilgan asarlari tahlili yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Hakim Nazirning hayoti va ijodi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Hakim Nazirning maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarga bag'ishlangan asarlariga xos xususiyatlar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Hakim Nazirning mehnat, odob-axloq, vatanparvarlik mavzulariga bag'ishlangan asarlarining ahamiyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

9-modul. Po'lat Mo'min va Qudrat Hikmat ijodi

Po'lat Mo'minning hayoti va ijodi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Po'lat Mo'min ijodida odob-axloq mavzusi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Po'lat Mo'min – qo'shiqchi shoir. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Qudrat Hikmatning hayoti va ijodi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Qudrat Hikmatning tinchlik va baxtli bolalik haqidagi she'rlarining o'ziga xos xususiyatlari. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash. Qudrat Hikmat dostonlarida ilgari surilgan g'oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

10-modul. Xudoyberdi To'xtaboev va Farhod Musajon ijodi

Xudoyberdi To'xtaboev hayoti va ijodi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash

"Sariq devni minib", "Qasoskorning oltin boshi", "Besh bolali yigitcha" asarlarining badiiy xususiyatlari. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash

Farhod Musajon hayoti va ijodi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash

Farhod Musajonning maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarga bag'ishlangan hikoyalarida ilgari surilgan g'oyalar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, "Blits" texnologiyasi bo'yicha ishlash.

Farhod Musajonning dramaturg sifatidagi ijodi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

11-modul. Miraziz A`zam va Tursunboy Adashboyev ijodi

Miraziz A`zamning hayoti va ijodiy faoliyati. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash

M.Ahzam shehrlarida hayotga munosabat, ijtimoiy ziddiyatlarning badiiy talqini. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Adib dramalarining maktab sahnasidagi ahamiyati. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Tursunboy Adashboev ijodida ona-tabiat va Vatan madhi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. T. Adaboshevning so`nggi yillardagi ijodiy faoliyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Shoirning ona tabiat va Vatan mavzusidagi she`rlari badiiyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

12-modul. Qambar Ota va Muhammad Ali ijodi

Qambar Otaning hayoti va ijodiy faoliyati yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Qambar Otaning maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarga bag`ishlangan she`rlarining mavzu doirasi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Qambar Ota yaratgan doston va doston-ertaklarda ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Muhammad Ali yaratgan tarixiy romanlardagi bolalar obrazlari. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Muhammad Alining ona-tabiat tasviri chizilgan asarlari. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Muhammad Alining xalq afsonalari asosida yaratgan asarlarida ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Muhammad Alining temuriylarga bag`ishlab yozilgan romanlari haqida yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

13-modul. Anvar Obidjon va Abusaid Ko`chimov ijodi

Anvar Obidjon ijodi o`zbek bolalar adabiyotidagi yanigicha yo`nalish sifatida.

Anvar Obidjon she`rlarida kitobxon ongiga ta`sir qilish emas, qalbiga yo`l topishga bo`lgan urinishlar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Anvar Obidjonning “Sen eshitmagan qo`shiq” turkumi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Anvar Obidjon ustozlar e`tirofida. Abusaid Ko`chimovning hayoti va ijodiy faoliyati. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Abusaid Ko`chimovning kichikintoylarga bag`ishlangan she`rlarida ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Abusaid Ko`chimov ertak va dostonlarining o`ziga xos xususiyatlari. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

14-modul. Hamza Imonberdiyev va Abdurahmon Akbarning ijodi

Hamza Imonberdiyevning hayoti va ijodiy faoliyati. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Hamza Imonberdiyev asarlarining mavzu doirasi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Hamza Imonberdiyevning “Adolat kaliti” ertagida ilgari surilgan g`oyalar.

Abdurahmon Akbar ijodidagi rang-baranglik. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Abdurahmon Akbarning qofiyali nasr(saj`) shaklidagi turkumidagi she`rlarning o`ziga xosligi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Abdurahmon Akbarning Vatan, tabiat va bolalar o`yinlari haqidagi she`rlari yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliqlarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Abdurahmon

Akbarning alifbo shehrlari yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

15-modul. Chet el bolalar adabiyoti

Chet el bolalar adabiyotining umumiy tahlili. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Sharl Perroning bolalar zavq oladigan ertaklariga xos xususiyatlar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Aka-uka Grimmlar yaratgan ertaklarda ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Aka-uka Grimmlar yozgan ertaklarda ulug`langan yoki qoralangan fazilatlar va xislatlar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Xans Kristian Andersen ijodining ko`p qirrali va rang-barangligi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Xans Kristian Andersen asarlarida ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

16-modul. Rus yozuvchilarining bolalarga atab yozgan asarlari

Aleksandr Sergeyeovich Pushkin yaratgan ertak-dostonlarda ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Nikolay Alekseyevich Nekrasov hayoti va ijodi. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Nikolay Alekseyevich Nekrasovning bolalarga atab yaratgan asarlarining o`ziga xos xususiyatlari. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

17-modul. Rus yozuvchilarining bolalarga atab yozgan asarlari(davomi)

Lev Nikolayevich Tolstoy tomonidan yaratilgan “Yangi alifbo” asari yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Lev Nikolayevich Tolstoyning “Mo`ysafid olma ekdi” hikoyasida ilgari surilgan g`oyalar yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Korney Ivanovich Chukovskiy ertak-dostonlarida ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Samuil Yakovlevich Marshak asarlarining janr jihatdan rang-barangligi yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash. Samuil Yakovlevich Marshak asarlarida ilgari surilgan g`oyalar. yuzasidan test topshiriqlarini, adabiy tahlil qoliplarini bajarish, “Blits” texnologiyasi bo`yicha ishlash.

Mustaqil ta`limni tashkil etishning shakl va mazmuni.

Talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etishda quyidagi shakllar tavsiya qilinadi:

- dasturda tavsiya qilingan darslik va qo`llanmalardan foydalangan holda ona tili va adabiyot fanining bo`limlarini o`rganish;
- o`zlari mustaqil izlab topgan qo`shimcha adabiyotlardan foydalangan holda ona tili va adabiyot fanining bo`limlarini o`rganish;
- badiiy adabiyotlardan ona tili bo`yicha muayyan mavzularga doir misollar ko`chirish;
- chuqur o`rganilishi talab qilinadigan mavzular yuzasidan jadvallar va slaydlar tayyorlash;
- muayyan mavzular bo`yicha mustaqil tarzda test topshiriqlarini tayyorlash ;
- muayyan mavzular bo`yicha mustaqil tarzda lug`atlar tuzish ;

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati **Asosiy adabiyotlar**

1. M.Hamroyev, D.Muhamedova, D.Shodmonqulova, X.G'ulomova, Sh.Yo'ldosheva. Ona tili. Toshkent, 2007-yil. -300 bet.
2. R.Ikromova, D.Muhamedova, M.Hamrayev. Ona tilidan mashqlar to'plami. TDPU, Toshkent, 2009-yil. -240 bet.
2. Jumaboyev M. O'zbek bolalar adabiyoti. –T.: O'qituvchi, 2002, -290 bet.
3. Jumaboyev M Bolalar adabiyoti. –T.: O'qituvchi, 2011, 260 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Ш.Мирзиёев Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент –“Ўзбекистон” -2016.56 Б.
2. Ш.Мирзиёев Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз. Тошкент –“Ўзбекистон” -2016.488 Б.
3. Ш.Мирзиёев Қонун устуворлиги ва инсон манфаатлари таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Тошкент –“Ўзбекистон” -2016.488 Б.
4. Ш.Мирзиёев Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик-ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. Тошкент –“Ўзбекистон” - 2017.104 Б.
5. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947 сонли Фармони.
6. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси – Т.: Ўзбекистон, 2014. -46 б.
7. Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyotining poydevori.- Т.: «Sharq» nashriyot-matbaa kontserni, 1997.
- 8.Н.Жамолxonov. Hozirgi o'zbek adabiy tili. 2005, “Talqin” nashriyoti
9. Sh.Rahmatullayev. Hozirgi adabiy o'zbek tili. 2006,“Universitet” nashriyoti.
- 10.R.Yunusov. O'zbek tilidan praktikum. 1-qism, 2006, TDPU.
- 11.U. Tursunov, J. Muxtorov. Sh.Rahmatullayev. Hozirgi o'zbek adabiy tili. «O'zbekiston», Toshkent. 1992-yil.
12. Z. Masharipova. O'zbek xalq og'zaki ijodi. T., 2008.

Elektron ta'lim resurslari

1. www. tdpu. uz
2. www. pedagog. uz
3. www. Ziyonet. uz
4. www. edu. uz
5. tdpu-INTRANET. Ped